

Božič v vojni.

Vojno ministerstvo naznanja:

Blizajoči se božični čas vzbudil je med prebivalstvom željo, da ljubim svojcem v vojni ločitev od družine potom dopošiljanja običajnih božičnih daril manj občutno napravi.

Oziraje se na splošno željo, je armadna uprava v svoji skrbi za blagor bojujočih se vojakov brez ozira na skoraj nepremagljive težkote dobre organizacije prometa vojne pošte s paketi sklenila, da v času od 5. decembra 1914 do v številki 15. decembra dopusti za vso vojaštvo dopošiljanje vojno-poštnih paketov, to pa pod sledečimi pogoji:

1. Paketi vojne pošte ne smejo teže 5 kil in velikosti 60 centimetrov na vsako stran prekositi.

2. V paketih smejo biti razven oblačil tudi taka jedila, ki se ne pokvarijo, kakor n. pr. okajeno meso, suhe klobase, salami, trdi sir, cvibak, kakes, šokolada, čaj, konzerve v plehnatih posodah. Poleg so dopuščene cigare, cigarete in tobak.

3. Ovoj paketov mora biti zaradi dolgega transporta in morebitnega slabega vremena posebno trajen. Porabiti se mora torej za ovijanje voščeno platno, za vodo nepredorne snovi in trde lesene kiste. Štofasti ovoj se mora sešiti, kišto pa dobro zabiti. Nedopustni so slabe lesene kište, poštni kartoni in papirnati ovoj.

4. Naslov mora biti natančen, pravilen in se ima nahajati ali biti prišit na ovoju samem. Papirnati naslovni listki niso dovoljeni, katji odtrgajo in izgubijo se lahko in paket je potem izgubljen. Na paketu so mora na levi strani ime in stanovanje odpošiljatelja napisati, na desni strani zgoraj pa „Feldpost“. Naslov sprejemnika mora obsegati: Ime in priimek, šaržo, vojaški oddelek; pododdelek in vojno-poštni urad in pravilno številko. Dodati je tudi še prepis naslova na paket.

5. Paketi se sprejemajo le na lastno nevarnost odpošiljatelja, ker pošta zaradi vojnih razmer za pravilno in pravočasno dostavljanje ne more biti odgovorna. Nedopustne so tudi posebne določbe (na pr. poštno povzetje, ekspresna dopošiljatev, dostavljanje v lastno roko, povratni listek itd.). Istotako nedopustna je opomba vrednosti. Pod vsakim pojmom naj se ne pošilja predmete posebne vrednosti ali pa gotovi denar. To v boju stoječemu ni v korist, pač pa zamore v izgubo priti. Poplačilo za izgubo se ne dovoli.

6. Tiskovnica „Begleitadresse“ se mora redno izpolniti in pri opombi „vrednost“ z besedami „Na lastno nevarnost“ označiti. Na odrezku te tiskovine označiti je le ime in stanovanje odpošiljatelja. Pismena naznanila na odrezku so nedopustna, ker ta tiskovina ne pride v roko naslovnika. Pač pa se zamore namesto naslovnega listka pisma s popolnim naslovom sprejemnika v pošiljatev priložiti.

7. Paketi vojne pošte se morajo frankirati. Za vsak paket je ednaka pristojbina 60 vinarjev v znakah na „Begleitadresse“ prilepiti.

8. Paketi vojne pošte, ki se iz katerega koli vzroka adresatu v vojni ne morejo dostaviti, napačno naslovljeni ali brez naslova prihajajoči paketi brez dodanega prepisa naslova, nadalje paketi na ranjene in bolane vojake se ne bodejo vrnil. Vsebinska takih paketov se bode od komande oddelka potrebnim revnim vojakom razdelila. Na poplačilo nima odpošiljatelj nobene pravice.

Srbi in komitadžiji!

(Originalni spis za „Štajerca“).

Stojimo v dobi z velikimi dogodljaji, ki bodo poznejšim našim potomcem pričali o junaškem zjedinenju naših narodov.

Dasiravno so sovražniki naše monarhije računali na trhllost naše države in na našega zaveznika pogumnega nemca, — v občje Srbi in njih društvo „Narodna odbrana“ — in kako so se varali, naj nam svedoči sledeči dokaz.

V srbskem službenem listu z dne 28. junija 1914, na dan umora prestolonaslednika Franca Ferdinanda bil je priobčen oglas „Narodne odbrane“ to je na Vidov dan (srbski največji praznik) v katerem najdemo sledeče zanimive točke.

Bratje in sestre!

Samo eden del Vidovega dana je osvečen, samo eden del Kosova je osveten. Dokler sežejo krajevi, v katerih se čuje naš narodni jezik srbski, hrvatski in slovenski in kolikor duš v tih krajih plaka in kolikor verig naših bratov zvekeče, tolko je še treba da žrtvujemo. — Vidov dan bil je za nas prej dan tuge in žalosti, danes, ko stojimo v sredi stvarjenja nove kraljevine, danes mora biti ta dan za nas velicega veselja in ponosa, kar je iz njega prišlo in kar še pride.

Milijoni naših bratov Slovencev, Hrvatov in Srbov upira danes svoje oči v nas, otroke nove kraljevine in njih prsa drhtijo od veselja nad, ko gledajo danes našo veličanstveno manifestacijo.

Junaku pomaga Bog!

Na Vidov dan v Belemgradu 1914.

Tako so pisali Srbi dne 28. junija 1914 in glej danes ni teh velikoustnežev več tam. Belgrad sam bil je preje od pogumnega zavzetja naših hrabrih čet že deloma izpraznjen in glavne zgrade od našega topništva porušene.

Ti junaki poskrili so se kakor miši pred topovi iz Zemuna, in stanovali v podzemeljskih jamah.

Glavno vlogo igrali so le „komiteji“, razbojniška banda, sestavljena iz najrazličnejših smrdljivih elementov.

Komitadžiji bili so vpeljani že dolgo let v vseh balkanskih državah. Za časa aneksije Bosne in Hercegovine bil je njih glavni stan v „Čoprijo“ ne daleč od Kragujevca.

Glavar komitadžija bil je Božo Janković, srbski general, instruktor pa Voja Tankosić oficir srbske armade, ki je znan iz Sarajevskega atentata.

Glavni namen srbskih komitadžev bil je, da v slučaju vojne z Avstrijo porušijo mostove, brzojavne žice, mostove, tunele itd.

Ti komitadžje dobivali so poleg prostega stanovanja in oskrbe še 50 para za duhan. —

Glavni nadzornik bil je general Božo Janković predsednik „Narodne odbrane“ njegov namestnik Milan Pribičević, brat narodnega zastopnika v Hrvatski, ki je pobegnil.

In ti komitadžje izvršujejo danes nečloveštva nad našimi vojaki in pred katerimi ima strah lastno srbsko prebivalstvo.

To je plod „narodne odbrane“ in katera upajmo bode za vedno izginila iz površja.

Skrb za varstvo rastlin v mesecu decembru.

Dokler vreme dopušča, naj se dovrši vse ono, kar bi zamoglo obvarovati koristne rastline pred raznimi poškodbami.

Že na svoječase priporočeni način, naj se zavaruje sadno drevje, osobito pa mlado, pred zajci, kuncji, krticami in pred zimnimi posledicami, ki bi jih lahko povzročila zima.

Ptičji lim, zajedalka, katera raste po jablanah — redkokdaj po hruškah in mandljih — kakor tudi po raznem gozdnem drevju, bodisi po pritlikavem ali pa visokodebelnatem, in katerega se lahko že iz precejšnje daljave opazi, ker čepi na vejah v obliki zelenega grmivčja, naj so pozimi skrbno potrebi z drevja. Ako raste na mladih, tankih vejah, naj se te kakih 20 cm pod onim mestom, na katerem se nahaja, naravnost odžagajo ali odrežejo, na debelejših

vejah naj se pa ga s koreninami vred s kakim ostrim orodjem izseka ali izreže.

Potrebi naj se s sadnega drevja gobe, raznovrstno izrastke itd., nahajajoče se pri koreninam vratu in po deblu. Sadno drevje, močno napadeno po teh zajedalkah, osobito pa od takozvanega drevesnega raka, naj se kar naravnost poseka in uporabi za kurjavo. Na enak način naj se postopa z zelo starim, napol vsahljim drevjem, kajti v njem in na njim se nahajajo raznovrstni škodljivci, ki se rede le na škodo v bližini rastočega drevja.

Vse vsled trebljenja nastale rane naj se zamažejo s cepilnim voskom, katramom ali pa s karbolinjem.

Odstranijo naj se vse, po črešnjevih vejah rastoče, takozvane metle coprnice, katere zrastejo vsled glive Exoascus cerasi. Odrezane metlice naj se naravnost sežejo. Prav tako naj se potrebijo tem slični izrastki po breskvah in češpljah, ki nastanejo vsled glive Exoascus In-sititiae. Obere naj se na drevju obviselo, suho in z nekakim plesnivcem prevlečeno sadje, pa tudi ono ležeče po tleh in sežejo.

Pokončja naj se goseničjo zalego, kar se sedaj, ko je drevje golo, prav lahko izvede, ker se že od daleč vidijo gnezda. Tudi poručeceli vršiči bekinih mladik, naj se porežejo z bek in sežejo, kajti v njih je skrit bodoči rod neke muhe (Cecidomya rosaria), ki dela na bekah veliko škodo.

Ker je bila jesen doslej precej mila, zato se pedičevi metuljčki v marsikaterem kraju še niso prikazali, ali te dni, potem ko je nastopilo bolj mrzlo vreme, se jih je opazilo že na več krajih. Iz tega vzroka je treba pohiteti z nastavljanjem lepivnih pasov. Kdor je to delo že prej opravil, naj pasove sedaj večkrat pregleda, in če opazi, da so na gostem z metuljčki ali z razno nesnago pekriti, naj jih prestrga in vnovič z lepivom namaže.

Pozimi naj se marljivo pokončuje ščitaste ušice po raznem sadnem drevju, po jablanah, hruškah, raznem koščičastem sadnem drevju, smokvah in raznih drugih sadjeredečih rastlinah, prav tako po raznih lepotičnih akacijah in drugih takih rastlinah. Napadeni deli naj se dobro odrgnejo s trdo ščetjo, da se štiki, ki te ušice pokrivajo, odluščijo in nato naj se drevje in grmovje z apnenim beležem, kateremu se je dodalo en odstotek anilinovega olja, prav korenito namaže, ali pa poškopri z 10-odstotno dendrinovo raztopino. Nikar pa se ne sme sedaj na ta način postopati z murvami, napadenimi po murvinem kaparju, kajti s takim ravnanjem bi se ne pomorilo samo kaparjev, marveč tudi njihovega najhujšega zatiralca, t. j. nekega najezdnika (Prospaltella Berlesii).

Okinčevalne rastline in one spravljene v cvetličnjakih, napadene po listnih ušicah in drugem enakem mrčesu, naj se omijejo z milnico, napravljeno iz navadnega mila, koji se je prililo nekaj kapelj lizola. Za omivanje naj se uporabi brisalna goba in z njo naj se napadena mesta dobro odrgnejo. Na enak način naj se postopa s palmami, begonijami, orbideami itd., če jih je polotil Triphs haemorrhoidalis, mal mrčes, mušiči podoben, kateroga rumenorudečkaste ličinke napravijo tekom zime lahko občutno škodo na teh rastlinah. Zatirajo naj se deževne gliste, ker napravijo lahko veliko škodo na raznih cvetlicah. V to svrhu naj se primeša zemlji nekoliko v prah zdrobljenega živega apna. Iz cvetličnih loncev se odpravi ta mrčes, ako se dene lonce za par minut v gorko vodo ali pa, če se jih zalije namesto z navadno, z vodo, kateri se je prililo nekoliko tobakovega izvlečka.

Od časa do časa naj se pregledajo shranjeni poljski pridelki, osobito pa oni, določeni za sejanje in sajenje. Zrnje naj se večkrat prelopati in z grabljami premeša, da uide iz njega vlaga, ker sicer splesni in se pokvari. Krompir naj se večkrat prebere in odstrani nagnit in plesniv.

Toplo priporočamo, naj se že vendar začne enkrat skrbeti za prekoristne ptice. Pozimi naj se tem marljivim pokončevalcem škodljivega mr-